დილა

№4 2001 წელი

F 343
2001

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ყმაწვილი უნდა სწავლობდეს
საცნობლად თავისადაო:
ვინ არის, სიდამ მოსულა,
სად არის, წავა სადაო?

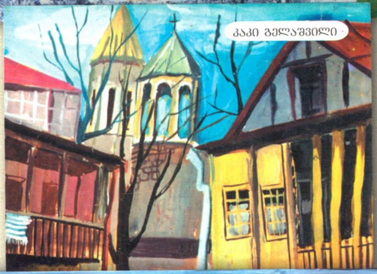

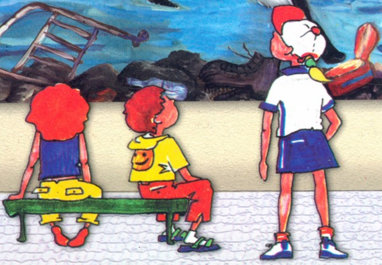

ეროვნული ბიბლიოთეკა

თბილისის ა. ჩაზმაძის სახელობის მე-7 გიმნაზია

პედაგოგი
ნესტან
ბედინეიშვილი

პედაგოგი
დალი
პეტრიაშვილი

კომპოზიტორი
მაიკო ელოშვილი
იწვევს 4-დან 15 წლამდე ბავშვებს ვოკალურ ჯგუფში
„წელიწადის ოთხი დრო“
ბავშვებთან მუშაობა ინდივიდუალურია
(მეტყველების განვითარება და დახვეწა, ხმის დამუშავება, სიმღერების შესწავლა).

ტელ.: 95-49-06

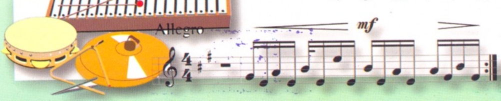

საზაფხულო კროსვორდი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

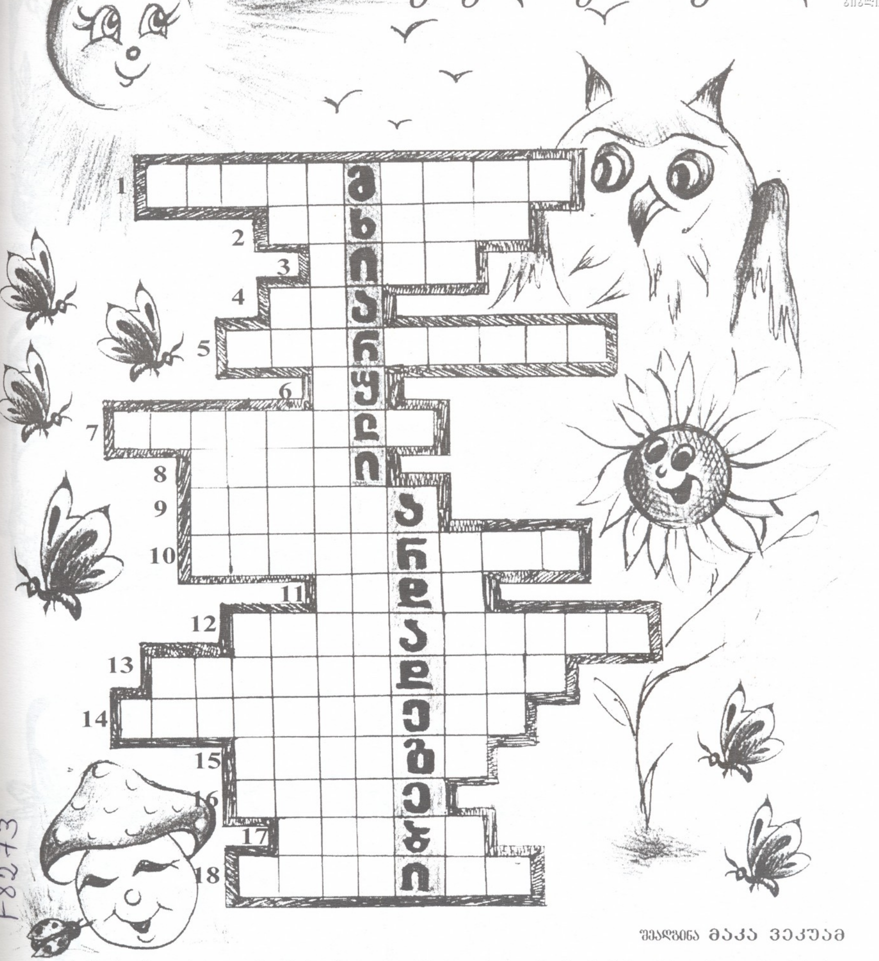

F8273

შეადგინა მაკა ვეკუამ

1. მზეზე შეყვარებული მცენარე; 2. ბევრი ძროხა ერთად; 3. მდინარის ან ზღვის ქვიანი ნაპირი; 4. მომკილი თავთავის კონა; 5. ძალიან თხელი ანუ... 6. ფრინველი, რომელსაც ქრონიკული უძილობა სჭირს; 7. პატარა რაკრაკა მდინარე; 8. გაუმაძღარი, მსუნაგი, ხარბი; 9. ქალის სახელი, რომელიც წვიმასაც ჰქვია; 10. განთიადი, დილა; 11. ნაგებობა, რომელიც ზოგჯერ ბეწვისაც არის; 12. ჰაერში ავარდნილი დიდი მტვერი; 13. გუთნის.... 14. ყველაზე ხნიერი მცენარე, რომელიც, სული რომ შეუბერო, დაიშლება; 15. დამცველი, მოსარჩლე; 16. ტალახის გუბე; 17. მწერი, რომელმაც იცის ქსოვა; 18. სიცილის ერთ-ერთი სახე.

საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკა

სულხან-საბა ორბელიანი

ვირი, კაჭკაჭი და მგელი

მხატვარი
ნანა სანაია

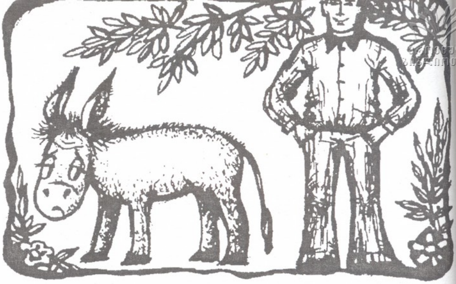

ერთი კაცი იყო. ერთი დაღლეტილი ვირი ჰყავნდა. წაიყვანა და საძოვარზე დააბა. თვითონ მიღმა დაჯდა და ყურება დაუწყო.

მოვიდა კაჭკაჭი, ზურგზე შეაჯდა, დამპალს ხორცს გლეჯა დაუწყო.
ვირი დაბმული იყო, ვერ აეშვა და ტლინკვა დაიწყო, რამდენჯერ ვირი ტლინკს შეყრიდა, მისი პატრონი კაცი სიცილით ბნდებოდა.

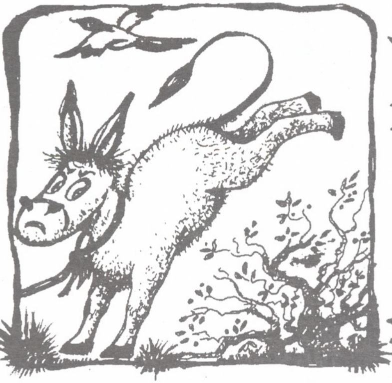

ტყიდამ ერთი მგელი უყურებდა და თქვა: მე თუ მას ვირთან მნახვენ, ამ სოფლის კაცი და ძაღლი სრულობით მე გამომეკიდებიან, და აგერ ვირი კაჭკაჭმან ლამის შეჭამოს, და პატრონი ხარობსო.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კროსვორდი

კროსვორდი ინგლისური სიტყვაა და ითარგმნება, როგორც „გადაჯვარედინებული სიტყვები“.

„კროსვორდის სამშობლოს“ სახელს სამი ქვეყანა იჩემებს – დიდი ბრიტანეთი, ამერიკის შეერთებული შტატები და სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკა. ინგლისელები ამტკიცებენ, რომ მსოფლიოში პირველი კროსვორდი ჟურნალ „ტაიმზში“ დაიბეჭდა და მისი ავტორი მ.დევისი იყო. ამერიკელები დარწმუნებულები არიან, რომ პირველად კროსვორდი ა. ვინიმ გამოაქვეყნა გაზეთ „ნიუ-იორკ უორლდში“; სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკის მცხოვრებლებს თავიანთი პირველობის დასამტკიცებლად ძალიან საინტერესო ვერსია აქვთ – სულ პირველი კროსვორდი პატიმარმა შეადგინა: კეიპტაუნის მოქალაქემ ვ. ორვილიმ ციხეში მშვენიერი გასართობი მოიგონა – იგი იატაკის კვადრატულ ფილებში ერთმანეთის გადამკვეთ სიტყვებს წერდა, მერე კი ეს ნაწერი ქაღალდზე გადაიტანა და ადგილობრივ გაზეთში გაგზავნა. მკითხველმა გასართობის გაგრძელება მოითხოვა... როცა ორვილიმ ციხე დატოვა, ბანკში, მის კუთვნილ ანგარიშზე, ჰონორარით დაგროვილი სოლიდური თანხა დახვდა.

კროსვორდის შემდგენლებმა არაერთი რეკორდი დაამყარეს. იტალიელ დალმასუს ეკუთვნის კროსვორდი, რომელშიც 52 ათასი უჯრა და 12 ათასი სიტყვაა. მათგან ყველაზე გრძელი სიტყვა 21 ასოს შეიცავს.

შედევრი, რომელიც ფრანგებმა ა.ლუიზემ და რ.ბრუტიმ შეადგინეს, 18 ათასი სიტყვისა და 50 ათასი უჯრისგან შედგება.

რეკორდული კროსვორდი შეადგინა ლ.ბუკაერტიმ: 25 283 სიტყვა განლაგებულია 12 მეტრიან ლენტზე. ავტორი ამ თავსატეხზე 4 წელიწადს მუშაობდა.

ჩაინვორდი

ჩაინვორდი კროსვორდის „უმცროსი ძმაა“. მასში სიტყვები ერთმანეთს არ კვეთენ, უბრალოდ, ერთი სიტყვის ბოლო მეორე ამოსაცნობი სიტყვის დასაწყისია.

1-3 – მულტიპლიკაცია ანუ... 2-5 – თუ მის ხუთფურცელა ყვავილს იპოვი, სკოლაში ხუთიანს მიიღებ; 4-7 – მისი ცრემლების არავის სჯერა; 6-8 – ყველაზე დიდი, ანუ... 8-11 – ხის მორების „ნავი“; 10-13 – ჩოჩრის მომავალი; 12-14 – კრივის მოედანი.

1						2	3					4	5	
	6	7				8	9	10	11	12	13			14

რებუსი

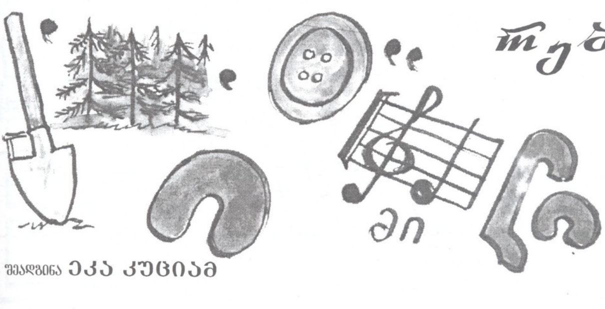

რებუსში საჭიროა გამოიცნოთ სიტყვა ან ფრაზა, რომელიც გამოსახულია პირობითი ნიშნების, რიცხვების ან ფიგურების კომბინაციით.

შეადგინა ეკა კუციამ

1. თეთრი
2. ნაცრისფერი
3. ყვითელი
4. წითელი
5. ცისფერი
6. მწვანე
7. ღია ყავისფერი
8. ყავისფერი
9. ვარდისფერი
10. ლურჯი
11. ნარინჯისფერი
12. სალათისფერი

ლაბირინთი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ფინიში

იპოვე ყველაზე მოკლე გზა. მოძრაობა შეიძლება მხოლოდ პირდაპირ და მარცხნივ

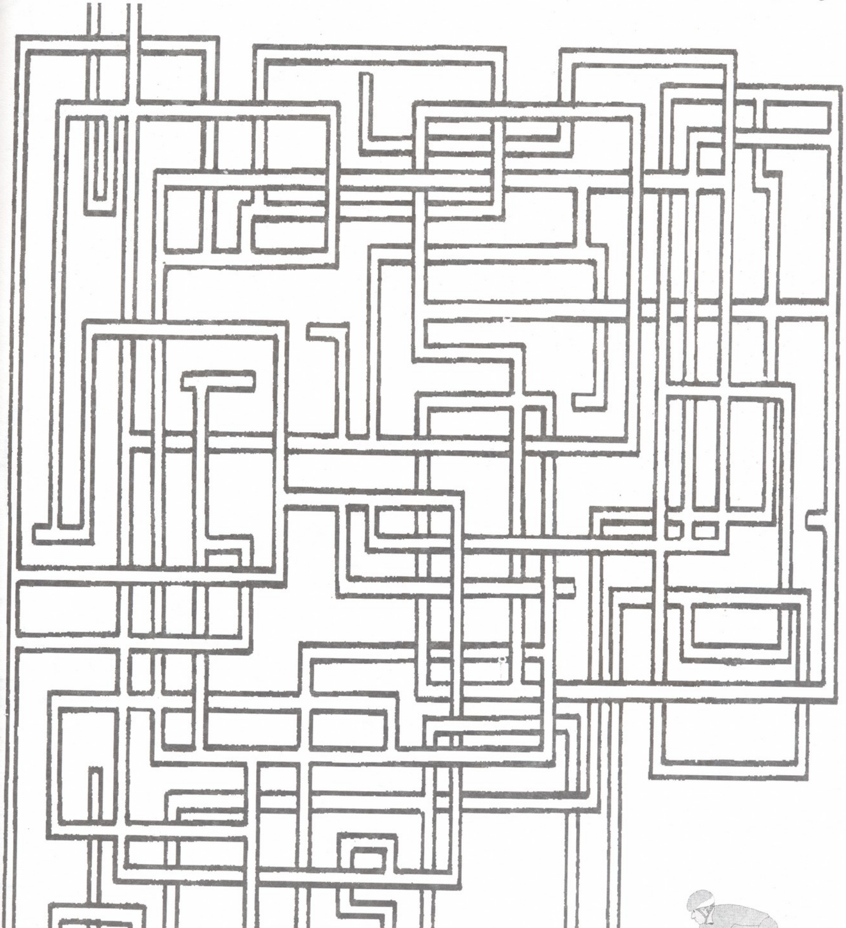

[illegible] მხოლოდ ის ნივთები, რომლებიც ლაშქრობისთვის გამოგადგება

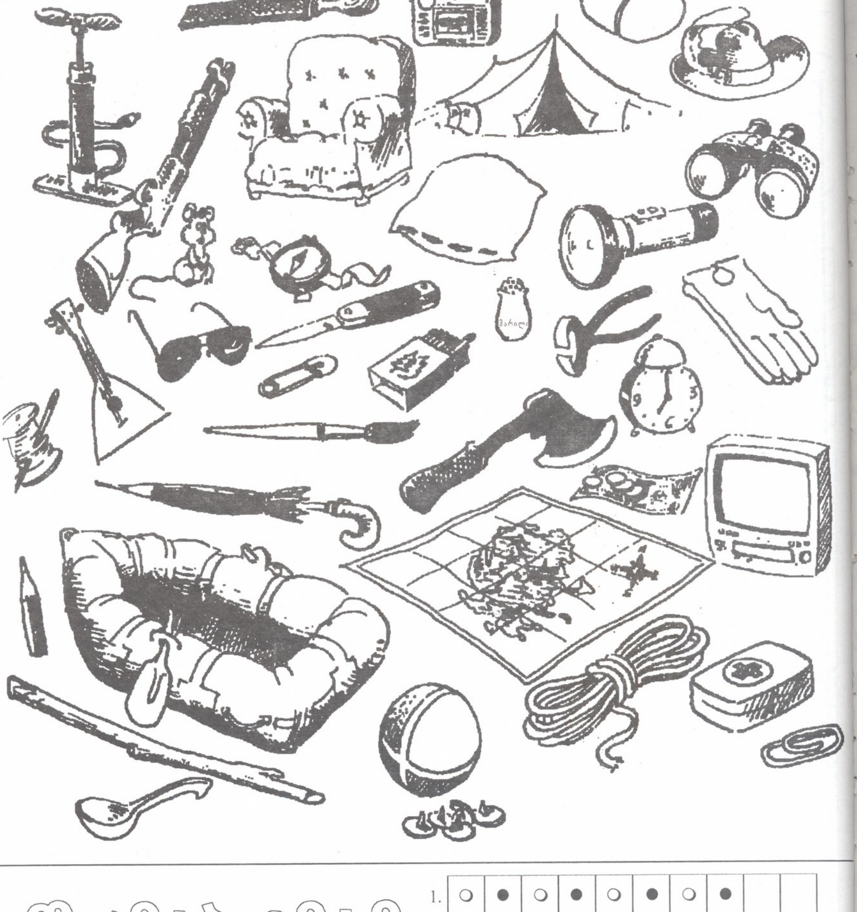

თავსატეხი

პირველ ნახატზე მოცემულ ათ უჯრაში მოთავსებული თეთრი და შავი ბურთები ოთხ სვლაში ისე გადააწყვე, რომ მეორე ნახატზე მოცემული ვარიანტი მიიღო.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

თავშესაფარი

მზისა და წვიმისაგან
თავდასაცავად

იპოვე კანონ-ზომი-ერებას

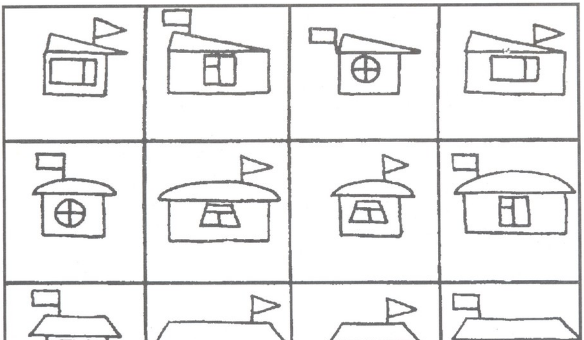

თითოეულ რიგში სახლის დეტალების გარკვეული კანონზომიერებაა დაცული. თქვენი აზრით, როგორი სახ-ლი დაასრულებს მეოთხე რიგს?

მეგობრობის დღიური

„ვინ კითხულობს დღეს „დი-ლას“? როგორ ფიქრობენ და ... როვნებენ ბავშვები ოცდამეერ-თე საუკუნის დასაწყისში? რა უყვართ? რაზე ოცნებობენ? რითი ცხოვ-რობენ? — „დილას“ ყველაფერი აინტერესებს შენზე, პატარავ“.

ასე იწყებოდა „დილის“ მეგობ-რობის დღიური, რომელიც ჩვენს ყველა მკითხველს დაურიგდა. მა-თაც არ დააყოვნეს და რედაქციაში ბავშვური გულწრფელობითა და გულმოდგინებით შევსებული დღი-ურები გამოგვიგზავნეს.

„მეგობრობის დღიურის“ ამონა-წერებს ჟურნალში ვბეჭდავთ, რად-გან იმ დიდი სიხარულისა და აღტა-ცების გულში დატევა, რაც თითო-ეულმა მათგანმა მოგვანიჭა, ვერ შევძელით.

[illegible]

ნუცი დალაქიშვილი

[illegible]

მარი თოთლაძე

20 წლის შემდეგ ვიქნები 26 წლის. მეყოლება მანქანა, მექნება დიდი სახლი. მე გავხდები ექიმი და მოვარჩენ ყველას.

კარლო ვეშაპიძე

[illegible]

თამუნა თაქთაქიშვილი

ჩემი ოცნებაა [illegible] ჩემი ქვეყანა ბედნიერი [illegible]

აჩიკო სუხიაშვილი

მე ვარ 28 წლის [illegible]

გაგი

[illegible]

ნინო გაბისიანი

[illegible]

ნათია ცხოვრებაძე

[illegible]

იაკობ გოლეთიანი

[illegible]

ნინო დანელიანი

[illegible]

ამირან მირზიაშვილი

[illegible]

დიმიტრი გეგენავა

[illegible]

ამირან მირზიაშვილი

ჩემი საოცნებო [illegible]

თათია კოპაძე

[illegible]

სოფო აბრამიშვილი

[illegible]

ნუცი დალაქიშვილი

[illegible]

კახა ქურდაშვილი

მე მინდა [illegible]

ნინო ბერელიძე

[illegible]

ირაკლი

[illegible]

გიორგი ცუცუნიძე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ყურადღებით დაათვალიერე ნახატი, დახურე ჟურნალი და ისე უპასუხე კითხვებს:

1. რამდენი ადამიანია ნახატზე?
2. რა დგას ბუხრის თავზე?
3. სად დგას თავისუფალი ტაბურეტი?
4. სად შენიშნე საათი?
5. დიდი ბაფთა უკეთია ძაღლს კისერზე თუ პატარა?
6. რას თამაშობენ მაგიდასთან?
7. რამდენი თოფია ოთახში?
8. მღერის თუ არა პიანისტი?
9. ასდის თუ არა ბოლი ბუხარში ჩამოკიდებულ ქვაბს?
10. რა დროს უჩვენებს ისრები საათზე?
11. რამდენი თიხის ქოთანი დგას ბუხრის თავზე
12. სად დევს სათვალე?
13. რა აგდია როიალთან?
14. როგორი ფორმის სარკეა კედელზე?
15. რამდენი სანთელი ანთია ოთახში?
16. რას საქმიანობს გოგონა?
17. რა კიდია სავარძლის საზურგეზე?
18. ვინ იმალება კალათის უკან?

ეროვნული ბიბლიოთეკა

იპოვე ათი ინდიელი

სიტყვების თამაში

ანაგრამა

ანაგრამა – ასოების გადასმა ისე, რომ ერთი სიტყვიდან სხვა სიტყვა მივიღოთ.

ასოებისგან, რომლებსაც მოცემული სიტყვა შეიცავს, უნდა შეადგინო იმავე ბგერითი რაოდენობის, მაგრამ სხვა შინაარსის სიტყვა. თითოეული ასო მხოლოდ ერთხელ შეიძლება გამოიყენო.

ტანკი – კანტი	ნადირი –
ლაქა –	ლავა –
ფილა –	მინა –
ხარკი –	კევრი –
ხემი –	ბოროტი –
შარი –	ზავი –

მეტაგრამა

მოცემული სიტყვის ერთ-ერთი ბგერის შეცვლით სხვა შინაარსის სიტყვის მიღებას მეტაგრამა ჰქვია.

თოხი ⇒ ჯოხი ⇒ ნოხი ⇒ ჩოხა

ლოგოგრიფი

მეტაგრამას და ანაგრამას უკავშირდება ლოგოგრიფი. ლოგოგრიფი არის შარადა, რომელშიც სიტყვა სხვა მნიშვნელობას იძენს, თუ ერთ ან რამდენიმე ასოს ჩავამატებთ, ან, პირიქით, ამოვაკლებთ:

მსხალი... ხალი... ალი... ბალი... ალუბალი

ასოთამწყობი

აი, კიდევ ერთი თამაში სიტყვებით: მოთამაშეები ირჩევენ ერთ გრძელ სიტყვას და მისი შემადგენელი ასოებისგან სხვა სიტყვებს ადგენენ. მაგ.: თხილამური ⇒ თხილი, ხილი, მური, ხარი, თიხა...

იგებს ის მოთამაშე, ვინც ყველაზე მეტ სიტყვას შეადგენს.

შარადა

შარადაში სიტყვა ნაწილებად იყოფა. თითოეული ნაწილი დამოუკიდებელი აზრის შემცველი უნდა იყოს.

მილიონი ⇒ მილი – ონი,
სულიერი ⇒ სული – ერი,
ტყემალი ⇒ ტყე – მალი.

Г8273

პალინდრომი

პალინდრომი, ჩვენებურად უკუღმართად, არის სიტყვა, ფრაზა ან ლექსი, რომელიც ერთნაირად იკითხება მარცხნიდან მარჯვნივ თუ მარჯვნიდან მარცხნივ.

უკუბრუნდა – წაღმა-უკუღმა საკითხავი, ჩქარსათქმელი, გასათვლელი. სიტყვა „უკუბრუნდა" ქართველი ბავშვებისთვის მოიფიქრა პოეტმა გიორგი წერეთელმა.

ოლოლო
არ ეწერა
აი როგორ – როგორია
აი ამას – სამაია
აირია რალა ალარ, რალა ალარ აირია!

ყველაზე გრძელი ლათინური ფრაზა-პალინდრომი 27 ასოსაგან შედგება – nisponanomimatamimonanopsin – რაც ნიშნავს: „მარტო სახე კი არა, ცოდვებიც ჩამოირეცხეთ".

ყველაზე ძველი პალინდრომი დაწერილია ლათინურად IV საუკუნეში. მას, როგორც წესი, კვადრატში წერენ და ოთხნაირად კითხულობენ: ზევიდან ქვევით და პირიქით; მარჯვნიდან მარცხნივ და პირიქით. ძველად ამ კვადრატს მაგიურ ძალას მიაწერდნენ, სწამდათ, რომ სიტყვები ადამიანს ავადმყოფობისგან კურნავდა და ბოროტი სულებისაგან იცავდა. ამ ფრაზის შინაარსი სრულიად უბრალოა: „მთესველი არეპო ძლივძლივობით იჭერს თვლებს".

S	A	T	O	R
A	R	E	P	O
T	E	N	E	T
O	P	E	R	A
R	O	T	A	S

ყველაზე გრძელი ტექსტი-პალინდრომი გინესის წიგნშია შეტანილი. ის 1987 წელს შეადგინა ამერიკელმა დ.სტეფენსმა. ტექსტი 100 ათას სიტყვას და 58 795 ასოს შეიცავს.

შოთა ამირანაშვილი

მეტაგრამა

წრიპინ-წრიპინით ქალალდს,
აჭყურა გიშრის ნამი,
ციცქნა ფოლადი გახლავს,
მარცვალი ახლავს სამი.
შეცვალე წინა ბგერა
და დავასრულოთ ამით —
მეგობარსა და ნაცნობს
არ დაუყოვნო წამით.

შარადა

დარბაზში ჭერის საყრდენად
რომ აღმართულა ძელი,
მისი სახელის პოვნა
სულაც არ არის ძნელი.
მერე კი პასუხს გასცემ
შარადის მორიგ კითხვას:
თუ ფრინველია ისვი,
ჯიხვი რაღაა, მითხარ?
ტაძარს აგებ მათგან,
ფიქრი არ გინდა დიდხანს.

ანაგრამა

დათარეშობს, ღმუის,
მაგრამ არ ჩანს თვალით,
ზოგჯერ თავიდანაც
ქუდს წაგაძრობს ძალით.
მისგან ახალ სიტყვას
გამოძერწავ მერე,
თუ შეუცვლი ადგილს
მარტო ხმოვან ბგერებს.

საქართველოს
პარლამენტის

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ამოიცანი თითოეული სილუეტი და დაასრულე ნახატი

შეაერთე წერტილები

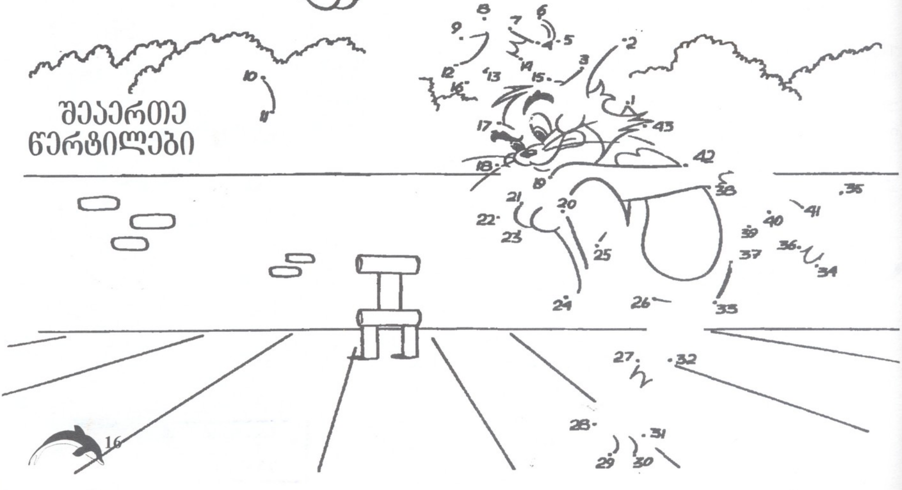

ავტომოყვარულთა კლუბი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

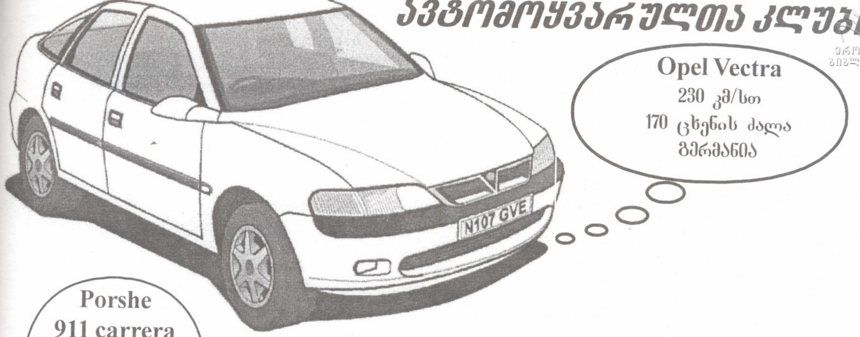

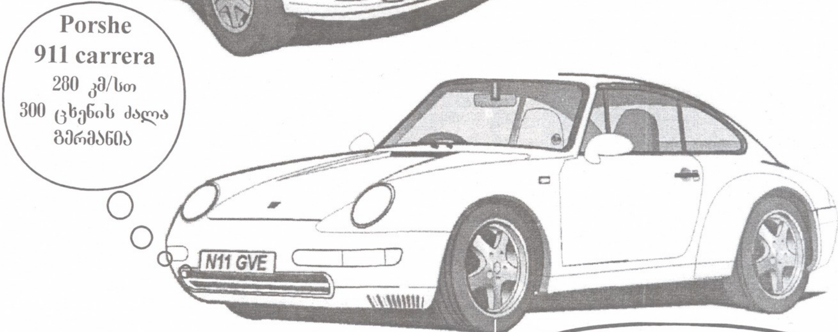

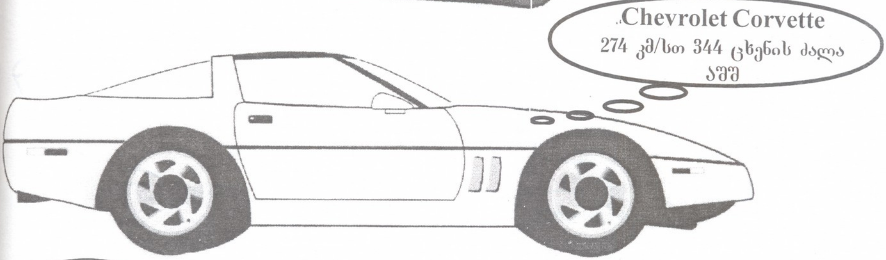

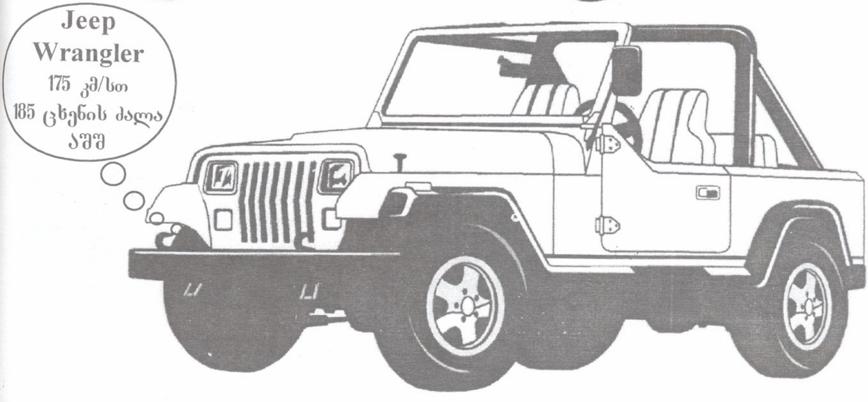

თამაში ოთხი ფერით

თამაშისთვის დაგჭირდებათ ოთხი ფერადი ფანქარი. პირველი მოთამაშე შემოხაზავს ნებისმიერ ფიგურას, რომელსაც მეორე მისთვის სასურველი ფერით აფერადებს და უმატებს ახალი ფიგურის კონტურს. მოწინააღმდეგე, თავის მხრივ, აფერადებს ამ ფიგურის კონტურს და ნახატს ახალ ფიგურას უერთებს... მთავარია, რომ ფიგურები, რომლებსაც საერთო საზღვარი აქვთ, განსხვავებული ფერისა იყოს. თამაშს აგებს ის, ვინც იძულებული ხდება, მეხუთე ფერი გამოიყენოს.

ეს თამაში ოთხი ფერის უძველეს პრობლემას უკავშირდება. მაინც, რამდენი ფერია საჭირო გეოგრაფიული რუკის შესადგენად იმ პირობით, რომ მეზობელი ქვეყნები განსხვავებული ფერით აღინიშნოს?

მათემატიკოსები ამ კითხვის ზუსტ პასუხს ათწლეულების მანძილზე ეძებდნენ.

ახლახან კომპიუტერის საშუალებით აღმოაჩინეს და დაამტკიცეს, რომ ნებისმიერი რუკის შესადგენად საკმარისია ოთხი ფერი.

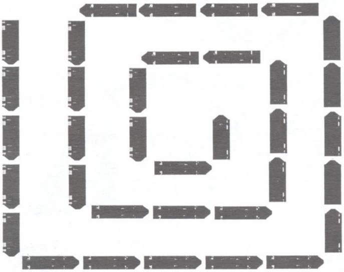

შეეცადე ოთხი ფანქრის გადაადგილებით მოცემული სპირალიდან მიიღო სამი კვადრატი.

შესაკრები რიცხვებიდან. უნდა წაშალო 6 ისეთი ციფრი, რომ დანარჩენების შეკრებით მიიღო 1111.

$$\begin{array}{r} 111 \\ +\ 333 \\ +\ 555 \\ +\ 777 \\ +\ 999 \\ \hline 2775 \end{array} \Rightarrow \begin{array}{r} \\ \hline 1111 \end{array}$$

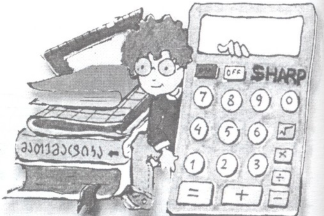

პეპელა

ჭრელი პეპელა მინდორს ამკობდა
მინდორს ამკობდა, ალამაზებდა...
სამ დღეს რომ ცოცხლობს
სულ არ დარდობდა;
სულ არ ჯავრობდა
სულ არ ნაღვლობდა...

მელიტა დიაკონიძე
9 წლის

ელისაბედ წიკლაური

მართა წიკლაური

სამშობლო

სამშობლოს მთები დედის ძუძუა,
მისი ზეცა კი – მამის ალერსი,
თუ მათ კალთებში ჩამეძინება,
ნეტარებაა უმწვერვალესი.

თამთა ქინქლაძე

* * *

ცაზე ნელ-ნელა გამკრთალდა შუქი,
დასავლეთისკენ იხრება მნათი.
უკანასკნელი დღე იწურება,
ეს შემოდგომის სულ ბოლო ნართი.
მალე გაქრება ოქროს ხალიჩა,
რომ ამშვენებდა ტყეებს და სერებს.
ვდგავარ და ვუცქერ, როგორ ამრავლებს
ცივი ზამთარი მოწყენილ ფერებს.

თორნიკე კორძაია
10 წლის

სალომე და თორნიკე კორძაიები

სალომე კორძაია

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გამოიწერეთ ჟურნალი «დილა»

„დილის“ გამოწერა შეგიძლიათ რედაქციაში და ნებისმიერ საფოსტო განყოფილებაში. ჟურნალი გამოდის ორ თვეში ერთხელ. ფასი 2 ლარი, 6 თვით — 6 ლარი, 1 წლით — 12 ლარი.

ყურადღება!

გრძელდება ხელმოწერა „დილის“ ენციკლოპედიაზე

ჟურნალი „დილა“ იწყებს „დილის“ ენციკლოპედიის გამოცემას, რომელიც ბავშვებს ლაკონურ, მარტივ და მათთვის გასაგებ ენაზე მიაწვდის მასალებს სამყაროს შექმნაზე, კოსმოსზე, სიცოცხლის წარმოშობაზე, ადამიანზე, ცივილიზაციებზე, სახელმწიფოთა წარმოშობაზე და ისტორიაზე, მეცნიერებაზე, პოლიტიკაზე, ტექნიკაზე, უდიდეს მოვლენებზე, ფოლკლორზე, მითებზე, ლეგენდებზე, თამაშობებზე...

შინაარსობრივად მრავალფეროვანი და მდიდრულად ილუსტრირებული „დილის“ ენციკლოპედია ევროსტანდარტების დონეზე დაისტამბება.

ენციკლოპედიის შვიდტომეულის პირველ წიგნს მკითხველი მიიღებს მიმდინარე წლის ნოემბრის ბოლოს.

ცნობებისათვის მოგვმართეთ: თბილისი, კოსტავას №14. ტელ: 93-10-32.

ვიდეოსტუდია **„ალემარი“** გთავაზობთ მულტიპლიკაციურ ფილმებს ქართულ ენაზე, ლიცენზირებულ კასეტებზე, ასევე ფილმებს ორიგინალის ენაზე (ინგლისურად, გერმანულად, ფრანგულად და ა.შ.).

დამატებითი ინფორმაციისთვის დარეკეთ: 93-56-15.

მთავარი რედაქტორი დოდო წივწივაძე
სარედაქციო საბჭო: ლევან ბაბუხადია, თეა მიქაია, ნანი კაკაჩია, მაგდა კვაჭანტირაძე, თამარ ნინიკაშვილი
მისამართი: თბილისი, კოსტავას №14, ტელ.: 93 10 32, 93 41 30; გამოდის 1904 წლიდან
ფასი: 2 ლარი და 50 თეთრი ხელმომწერთათვის 2 ლარი